

<http://dx.doi.org/10.16926/gea.2019.02.08>

Paulina PAŁACH

Kolegium Ekonomii, Finansów i Prawa, Instytut Prawa.

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

e-mail: paulina.palach@o2.pl

Błażej PEZDA

Kolegium Ekonomii, Finansów i Prawa, Instytut Prawa

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

e-mail: blazejpezda1996@gmail.com

Zarząd sukcesyjny – zmiany w prawie gospodarczym w zakresie działalności reglamentowanej i prawie podatkowym

Streszczenie

W niniejszym artykule przedstawiono najważniejsze zmiany w prawie gospodarczym w szczególności w zakresie działalności reglamentowanej oraz w prawie podatkowym wprowadzone w wyniku wejścia w życie Ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej¹. Podjęto próbę oceny skuteczności wprowadzonych zmian na gruncie wyżej wymienionej regulacji. Problem sprawnego przejęcia przedsiębiorstwa po śmierci przedsiębiorcy przez jego następców prawnych istnieje zarówno na gruncie prawa publicznego jak i prywatnego, a przedmiotowa ustawa stanowi odpowiedź ustawodawcy na te zagadnienia w zakresie jednoosobowej działalności gospodarczej. W artykule omówiono relewantne w tym obszarze przepisy ustawy o zarządzie sukcesyjnym, jak i inne akty prawne, które uległy nowelizacji na skutek wprowadzenia do polskiego porządku prawnego tejże regulacji.

Słowa kluczowe: zarząd sukcesyjny, prawo gospodarcze, prawo podatkowe, działalność reglamentowana, ordynacja podatkowa, podatek dochodowy, podatek od towarów i usług, podatek od spadków i darowizn.

¹ Ustawa z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej, Dz.U. z 2018, poz. 1629 ze zm., (dalej: ustawa o zarządzie sukcesyjnym).

Wstęp

Instytucja zarządu sukcesyjnego została wprowadzona po raz pierwszy do polskiego porządku prawnego ustawą o zarządzie sukcesyjnym i ustanowiła szereg nowych instytucji oraz rozwiązań, które odpowiadają na oczekiwania przedsiębiorców. W doktrynie podnosi się, iż istniało zapotrzebowanie w zakresie stworzenia podstaw prawnych pozwalających na efektywne przekazanie przedsiębiorstwa prowadzonego przez osobę fizyczną, w przypadku śmierci przedsiębiorcy². Warto podnieść, że w poprzednio obowiązującym stanie prawnym brak było regulacji pozwalających na sprawne przejmowanie przedsiębiorstwa prowadzonego w formie jednoosobowej działalności gospodarczej. Słusznie bowiem wskazano w uzasadnieniu projektu ustawy o zarządzie sukcesyjnym, iż „w obecnym stanie prawnym wraz ze śmiercią przedsiębiorcy *de facto* kończy się byt prawny prowadzonego przez niego przedsiębiorstwa jako «organizmu gospodarczego». Wiąże się z tym szereg problemów dotyczących sfery prawa prywatnego i publicznego, które w praktyce uniemożliwiają lub znacząco utrudniają kontynuacji czy wznowienie działalności przedsiębiorstwa przez następców prawnych przedsiębiorcy»³.

W niniejszym artykule podjęto próbę oceny wprowadzonych regulacji, ich kompleksowości oraz wpływu na ustawy szczególne, a także na funkcjonowanie działalności gospodarczej i rozważenie, czy ustawodawcy udało się zapewnić przedsiębiorcom będącym osobami fizycznymi warunki do zachowania ciągłości funkcjonowania przedsiębiorstwa po ich śmierci.

Poniższe rozważania uwzględniają stan prawny – wrzesień 2019 r.

1. Ustawa o zarządzie sukcesyjnym – podstawowe pojęcia

Prawodawca w sposób wyraźny określa zakres przedmiotowy niniejszej regulacji. Tym samym wskazać należy, że reguluje ona zasady tymczasowego zarządzania przedsiębiorstwem po śmierci przedsiębiorcy, który we własnym imieniu wykonywał działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej oraz kontynuowania działalności gospodarczej wykonywanej z wykorzystaniem tego przedsiębiorstwa.

Definiując pojęcie zarządu sukcesyjnego należy w pierwszej kolejności wskazać jego zakres przedmiotowy. Przedmiotem zarządu sukcesyjnego jest przedsiębiorstwo w spadku, które zgodnie z definicją legalną wskazaną w art. 2

² Zob. szerzej: A. Mariański, *Zarząd sukcesyjny – wątpliwości w podatkach*, LEX/el. 2018; A. Matan *Następstwo prawne (sukcesja) z mocy prawa w materialnym prawie administracyjnym*, CASUS 2008, nr 50, s. 22.

³ Uzasadnienie projektu ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej, s. 5, <http://isap.sejm.gov.pl/> [pobrano dn.: 16.08.2019].

ustawy o zarządzie sukcesyjnym, obejmuje składniki niematerialne i materialne, przeznaczone do wykonywania działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę, stanowiące mienie przedsiębiorcy w chwili jego śmierci. Definicja ta różni się od definicji przedsiębiorstwa zawartej w art. 55¹ Ustawy Kodeks Cywilny z dnia 23 kwietnia 1964 r.⁴ (dalej: KC), zgodnie z którą przedsiębiorstwo jest zorganizowanym zespołem składników niematerialnych i materialnych przeznaczonych do prowadzenia działalności gospodarczej, a więc „jedynie zorganizowany dla spełnienia funkcji prowadzenia działalności gospodarczej zespół określonych składników może być potraktowany jako przedsiębiorstwo”⁵. Jak trafnie wskazuje doktryna, legislator zdecydował się na zróżnicowanie definicyjne pojęcia przedsiębiorstwa, ponieważ zakres pojęcia przedsiębiorstwa w spadku z ustawy o zarządzie sukcesyjnym jest odmienny od zakresu pojęcia przedsiębiorstwa zdefiniowanego w KC, a co za tym idzie składniki majątkowe nie będące przedsiębiorstwem na kanwie KC, mogą podlegać pod zakres definicji pojęcia przedsiębiorstwa w myśl przepisów ustawy o zarządzie sukcesyjnym⁶.

Zarząd sukcesyjny może trwać 2 lata po śmierci przedsiębiorcy, jednak z ważnych powodów sąd może przedłużyć ten okres do 5 lat. Ustawa przewiduje również sytuacje, w których zarząd sukcesyjny może wygasnąć wcześniej, np. gdy stwierdzono nabycie przedsiębiorstwa w spadku przez jedynego spadkobiercę albo zapisobiercę windykacyjnego, jedna osoba nabyła całe przedsiębiorstwo w spadku czy ogłoszono upadłość przedsiębiorcy.

Funkcję zarządcy sukcesyjnego może pełnić wyłącznie osoba fizyczna z pełną zdolnością do czynności prawnych. Ustawodawca wprowadził dwa sposoby powołania zarządcy sukcesyjnego.

Pierwszy sposób polega na tym, że zarządca sukcesyjny zostanie powołany przez samego przedsiębiorcę za jego życia, poprzez wskazanie określonej osoby do pełnienia funkcji zarządcy sukcesyjnego lub zastrzeżenie, że z chwilą śmierci przedsiębiorcy wskazany prokurent stanie się zarządcą sukcesyjnym.

Drugi sposób powołania aktualizuje się w momencie, kiedy przedsiębiorca sam przed swoją śmiercią nie powoła lub nie wskaże zarządcy sukcesyjnego, kompetencje do powołania zarządcy sukcesyjnego w tym przypadku należą, w myśl art. 12 ustawy o zarządzie sukcesyjnym, do: małżonka przedsiębiorcy, któremu przysługuje udział w przedsiębiorstwie w spadku, lub spadkobiercy ustawowego przedsiębiorcy, który przyjął spadek, albo spadkobiercy testamentowego przedsiębiorcy, który przyjął spadek, albo zapisobiercy windykacyjnego, który przyjął zapis windykacyjny, jeżeli zgodnie z ogłoszonym testamentem przysługuje mu udział w przedsiębiorstwie w spadku.

⁴ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny, tekst jedn. Dz.U. z 2019, poz. 1145.

⁵ E. Gniewek, *komentarz do art. 55¹*, [w:] *Kodeks Cywilny. Komentarz*, (red.) E. Gniewek, P. Machnikowski, Legalis/el. 2017.

⁶ J. Bieluk, *Ustawa o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej. Komentarz*, Legalis/el. 2019, *komentarz do art. 2*.

Daje to podstawy do stwierdzenia, że prawodawca postąpił tu dość pragmatycznie, wprowadzając możliwość stosowania ustawy przez inne podmioty, niż tylko przez samego przedsiębiorcę.

Bardzo ważną kwestią, związaną z ułatwieniem prowadzenia działalności gospodarczej przez zarządcę sukcesyjnego, jest zgodnie z art. 21 ust. 2 ustawy o zarządzie sukcesyjnym, wyposażenie zarządcy w prawo udziału w postępowaniach: administracyjnych, podatkowych i sądowo-administracyjnych, w sprawach dotyczących wykonywania przez przedsiębiorcę działalności lub prowadzenia działalności w spadku. W postępowaniach tych, podobnie jak sprawach cywilnych działa we własnym imieniu, lecz na rzecz właścicieli przedsiębiorstwa w spadku. Należy w tym miejscu zgodzić się z wyraźnym poglądem wyrażonym w literaturze: „zarządca sukcesyjny bierze udział tylko w sprawach, które wynikają z prowadzonej za życia przedsiębiorcy działalności gospodarczej lub z prowadzenia przedsiębiorstwa w spadku”⁷, tym samym zarządca sukcesyjny nie bierze udziału w postępowaniach w sprawach dotyczących spadkobierców zmarłego przedsiębiorcy.

2. Ustawa o zarządzie sukcesyjnym wobec działalności reglamentowanej

Jedną z najistotniejszych zmian wynikającą z niniejszej ustawy, usprawniającą prowadzenie jednoosobowej działalności gospodarczej, jest wprowadzenie zasady sukcesji decyzji administracyjnych, która polega na prowadzeniu postępowania w sposób ułatwiający przejście uprawnień z nich wynikających na inne podmioty. Zgodnie z art. 36 omawianej regulacji ustawodawca wprowadza zasady sukcesji koncesji, zezwoleń, licencji oraz pozwoleń wydanych wobec przedsiębiorcy, związanych z wykonywaną przez niego działalnością gospodarczą zwanych także „decyzjami związanymi z przedsiębiorstwem”. Powyższe rozwiązanie, wprowadzone przez ustawodawcę nie znajduje jednak zastosowania w dwóch przypadkach: gdy zgodnie z odrębnymi przepisami decyzja może zostać wydana wyłącznie wobec osoby fizycznej oraz gdy prawa i obowiązki wynikające z decyzji przechodzą z mocy prawa na następców prawnych przedsiębiorcy z chwilą jego śmierci. Wskazane wyjątki zostały wyjaśnione przez ustawodawcę w uzasadnieniu projektu ustawy o zarządzie sukcesyjnym: „zasady przewidziane w ustawie nie znajdują zastosowania do decyzji, które zgodnie z przepisami odrębnych ustaw mogą zostać wydane wyłącznie wobec osoby fizycznej. Tego rodzaju decyzje oraz warunki do ich uzyskania są bowiem ściśle związane z osobą przedsiębiorcy (np. licencja doradcy restrukturyzacyjnego czy licencja na trenowanie koni wydawana na podstawie ustawy o wyścigach konnych). Osobiste prawa

⁷ P. Blajer, *Wykonywanie zarządu sukcesyjnego – pytania i odpowiedzi*, LEX/el. 2018.

i obowiązki wynikające z takich decyzji nie powinny podlegać sukcesji. Osoba, która kontynuuje działalność przedsiębiorcy, powinna uzyskać taką decyzję «na własne nazwisko» (np. zdać stosowny egzamin)”⁸.

W odniesieniu do pierwszego z wymienionych wyjątków należy wskazać sytuację wykonywania przez przedsiębiorcę wolnego zawodu, gdyż przyjmując się, że w takim przypadku niemożliwe jest kontynuowanie działalności w ramach przedsiębiorstwa w spadku, ze względu na osobiste przymioty potrzebne do wykonania takiego zawodu⁹. Warte zauważenie są również decyzje powiązane w sposób pośredni z przymiotami osoby fizycznej. Mowa tutaj o sytuacji, w której uprawnienia wynikające z decyzji mogą być przyznane nie tylko osobie fizycznej, ale także osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej, jednak warunki ich uzyskania określone w przepisach szczególnych mają charakter osobisty, ściśle powiązany z osobą fizyczną. W takim przypadku, aby możliwe było dokonanie sukcesji decyzji związanych z przedsiębiorstwem, spełnieniem warunków osobistych będzie musiała legitymować się osoba wnioskująca o potwierdzenie możliwości wykonywania decyzji albo o przeniesienie na nią decyzji. Powyższe twierdzenie znajdują odniesienie zarówno w doktrynie¹⁰, jak i w uzasadnieniu projektu ustawy o zarządzie sukcesyjnym: „Jeżeli natomiast przepisy ustaw odrębnych przewidują, że adresatem określonej decyzji może być zarówno osoba fizyczna, jak i osoba prawna albo jednostka organizacyjna, oznacza to, że ustawodawca nie wiąże ściśle możliwości przyznania określonych uprawnień z przymiotami określonej osoby, a raczej z warunkami spełnianymi przez przedsiębiorstwo. Tym niemniej, niektóre warunki do uzyskania takich decyzji mogą mieć charakter osobisty (np. określony wiek, wykształcenie czy brak karalności). W takich przypadkach ustawa odrębna wskazuje, które z osób w strukturze organizacyjnej podmiotu powinny spełniać warunki osobiste (zob. np. art. 8 ust. 1 pkt 2 ustawy o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym). Nie wyklucza to zatem również sukcesji uprawnień wynikających z decyzji na zasadach przewidzianych w ustawie o zarządzie sukcesyjnym – warunki o charakterze osobistym musi jednak spełnić osoba wnioskująca o potwierdzenie możliwości wykonywania decyzji związanej z przedsiębiorstwem (zarządca sukcesyjny) albo o przeniesienie na nią decyzji (właściciel przedsiębiorstwa w spadku albo wspólnik spółki cywilnej)”¹¹.

Drugi wyjątek w omawianej ustawie, odnosi się do sytuacji, gdy uprawnienie wynikające z decyzji przechodzą na następców prawnych przedsiębiorcy *ex lege*. Jak wskazuje się w literaturze, istnieje grupa przepisów szczególnych powodująca przejście decyzji związanej z przedsiębiorstwem z mocy prawa, między in-

⁸ Uzasadnienie, s. 78.

⁹ J. Bieluk, op. cit., *komentarz do art. 36*.

¹⁰ Ibidem.

¹¹ Uzasadnienie, s. 78–79.

nymi, gdy przesłanki przyznania decyzji związanej z przedsiębiorstwem nie dotyczą warunków osobistych osoby fizycznej, a odnoszą się np. do określonego składnika majątku¹².

Zauważyć należy, że brak omawianej regulacji w polskim systemie prawnym skutkowało szeregiem utrudnień i wymagań, które musiał spełnić spadkobierca chcący kontynuować prowadzenie działalności gospodarczej spadkodawcy. Co do zasady prawa i obowiązki wynikające z decyzji administracyjnych wygasły wraz z chwilą śmierci adresata decyzji, a więc spadkobierca zobowiązany był do wystąpienia o wydanie nowych decyzji. Powyższe stwierdzenie znajduje swój wydzźwięk w doktrynie, gdzie wskazuje się, że następstwo w prawie administracyjnym ma charakter wyjątkowy, a jego dopuszczalność musi znajdować oparcie w wyraźnej podstawie prawnej¹³. Wprowadzona regulacja nie zmienia charakteru rodzajowego wydawanych wobec przedsiębiorcy decyzji administracyjnych, a stanowi oddzielne uregulowanie ułatwiające przejście uprawnień z tychże decyzji¹⁴. Należy zauważyć, iż pojęcie następstwa w prawie administracyjnym jest określane niejednolicie w literaturze. Jak wskazują Grzegorz Łaszczyca i Andrzej Matan¹⁵ instytucja sukcesji ma charakter wyjątkowy i możliwe jest przejście uprawnień i obowiązków wynikających z aktów administracyjnych. Ze wskazanym stanowiskiem nie zgadza się jednak Ewa Szczygłowska¹⁶, argumentując, iż jest to zbyt wąskie rozumienie następstwa prawnego w prawie administracyjnym. W świetle rozważań Autorki pojęcie sukcesji (następstwa) będzie „obejmować sytuacje, w których jeden podmiot, zewnętrzny względem administracji, przejmując prawa i obowiązki administracyjnoprawne innego podmiotu, skutkiem czego powstaje nowy stosunek administracyjnoprawny (zewnętrzny)”.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że ustawodawca uregulował kompleksową tematykę możliwości dalszego wykonywania działalności gospodarczej na podstawie decyzji związanych z przedsiębiorstwem. Wprowadzono tryb potwierdzenia możliwości wykonywania decyzji związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej przez zarządcę sukcesyjnego jak i osobno przeniesienie tych decyzji na właściciela przedsiębiorstwa w spadku lub współnika spółki cywilnej.

Taka regulacja daje możliwość kontynuacji działalności na podstawie decyzji związanych z przedsiębiorstwem zarówno w okresie zarządu sukcesyjnego, jak i przez właściciela przedsiębiorstwa w spadku po wygaśnięciu zarządu lub gdy nie został on ustanowiony.

¹² J. Bieluk, op. cit., *komentarz do art. 36*.

¹³ Tak m.in.: M. Chlipała, *Następstwo w prawie administracyjnym ustrojowym*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2015, nr 10, s. 96–97; A. Matan, op. cit. s. 19.

¹⁴ Ibidem.

¹⁵ Zob. szerzej: G. Łaszczyca, A. Matan, *Następstwo w prawie administracyjnym*, [w:] *Koncepcja systemu prawa administracyjnego. Zjazd Katedr Prawa i Postępowania Administracyjnego. Zakopane 24–27 września 2006 r.*, (red.) J. Zimmermann, Warszawa – Kraków, 2007, s. 279–280.

¹⁶ E. Szczygłowska, *Sukcesja uprawnień i obowiązków administracyjnych*, LEX/el. 2009.

Regulując tematykę wykonywania działalności gospodarczej na podstawie decyzji związanych z przedsiębiorstwem po śmierci przedsiębiorcy, za dopełnienie należy uznać bliźniaczą regulację, odnoszącą się do działalności regulowanej oraz do działalności wymagającej wpisu do innego niż rejestr działalności regulowanej rejestru prowadzonego przez organ administracji publicznej. Jak twierdzi Jerzy Bieluk: „[...] ustawodawca uregulował zasady utrzymania wpisów do takich rejestrów. Zgodnie z komentowanym artykułem [art. 45 ustawy o zarządzie sukcesyjnym, p. Autorów] wyłącza się możliwość kontynuacji wpisu w przypadku, gdy zgodnie z odrębnymi przepisami, regulującymi wykonywanie tej działalności, do odpowiedniego rejestru może zostać wpisana wyłącznie osoba fizyczna”¹⁷.

3. Ustawa o zarządzie sukcesyjnym w zakresie prawa podatkowego

Omaiwana ustawa wprowadza szereg zmian, także w gałęzi prawa podatkowego, stanowiących długo oczekiwaną przez przedsiębiorców odpowiedź na nieefektywne uregulowanie kwestii sukcesji podatkowej. Do najważniejszych należą wprowadzenie oraz uregulowanie nowych instytucji, między innymi przedsiębiorstwo w spadku, którego regulacja posiada doniosły charakter ze względów podatkowych.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, iż ustawa o zarządzie sukcesyjnym określa podmiotowość oraz sytuację *p r a w n ą* przedsiębiorstwa w spadku w sposób jednolity w poszczególnych ustawach podatkowych (między innymi w ustawie o: podatku dochodowym od osób fizycznych, zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, podatku od towarów i usług, podatku tonażowym, podatku akcyzowym). Omaiwana regulacja stanowi, że przedsiębiorstwo w spadku jest jednostką organizacyjną, która nie posiada osobowości prawnej i jest podatnikiem enumeratywnie wymienionych w tejże ustawie podatków.

Wartym zauważenia w tym miejscu jest fakt, iż ustawa przyznaje status podatnika, nie jakby mogło się wydawać, zarządcy sukcesyjnemu, ale zarządzanej przez niego masie majątkowej, jaką jest przedsiębiorstwo w spadku¹⁸. Taki krok został celowo podjęty przez ustawodawcę, co wynika wprost z uzasadnienia projektu do niniejszej ustawy: „Zgodnie z podstawowym założeniem ustawy przedsiębiorstwo w spadku na gruncie prawa cywilnego nie będzie posiadało podmiotowości prawnej. W szczególności, nie będzie jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną (art. 331

¹⁷ J. Bieluk, op. cit., *komentarz do art. 45*.

¹⁸ A. Mariański, op. cit.

KC). W prawie cywilnym zarządca sukcesyjny będzie posiadał prawa i obowiązki związane z zarządzaniem przedsiębiorstwem w spadku. Będzie on działał we własnym imieniu, ale na rzecz właścicieli przedsiębiorstwa w spadku. Z tych przyczyn, podatnikiem nie powinien być zarządca sukcesyjny. Będzie on jedynie zarządzającym swoistą masą majątkową – przedsiębiorstwem w spadku. Status podatnika zostanie przyznany, w opisanych niżej przypadkach, przedsiębiorstwu w spadku”¹⁹. Podążając za poglądami doktryny takie uregulowanie należy ocenić w sposób pozytywny z uwagi na potrzebę zapewnienia spójności i jednolitości kwestii podmiotowości przedsiębiorstwa w spadku, tym bardziej na gruncie prawa podatkowego²⁰.

W stanie prawnym obowiązującym przed wejściem w życie ustawy o zarządzie sukcesyjnym wraz ze zgonem podatnika co do zasady, wygasał również nadany mu numer NIP. W obecnym stanie prawnym numer NIP nadany przedsiębiorcy przechodzi na przedsiębiorstwo w spadku i wygasa wraz z wygaśnięciem zarządu sukcesyjnego, a jeżeli zarząd sukcesyjny nie został ustanowiony – wraz z wygaśnięciem uprawnienia do powołania zarządcy sukcesyjnego (termin wynosi 2 miesiące od śmierci przedsiębiorcy). Zarządca sukcesyjny posługuje się w obrocie numerem NIP firmą przedsiębiorcy z oznaczeniem „w spadku”²¹. Taki krok ustawodawcy z pewnością jest dużym ułatwieniem dla przedsiębiorców i racjonalnym posunięciem zważywszy na cel, jaki przyświecał wprowadzeniu ustawy o zarządzie sukcesyjnym.

Jak już wcześniej wskazano omawiana regulacja ustanowiła wiele zmian w zakresie prawa podatkowego, jednak ze względu na ramy niniejszego artykułu, podjęte rozważania będą skupiać się głównie na problematyce zmian na kanwie ustawy Ordynacja Podatkowa z dnia 29 sierpnia 1997 r.²², podatku dochodowego od osób fizycznych oraz podatku od towarów i usług.

3.1. Najistotniejsze zmiany w zakresie Ordynacji Podatkowej

Przedsiębiorstwo w spadku, w przypadku gdy ustanowiono zarząd sukcesyjny, wstępuje w przewidziane w przepisach prawa podatkowego majątkowe prawa i obowiązki spadkodawcy związane z prowadzoną działalnością gospodarczą, z wyjątkiem tych praw, które nie mogą być kontynuowane na podstawie odrębnych ustaw. Na gruncie OP prawa i obowiązki przedsiębiorstwa w spadku jako podatnika i płatnika wykonuje zarządca sukcesyjny, gdy przedsiębiorstwo w spadku na mocy ustaw podatkowych podlega obowiązkowi podatkowemu, w okresie od ustanowienia do dnia wygaśnięcia zarządu sukcesyjnego. Natomiast

¹⁹ Uzasadnienie, s. 116.

²⁰ J. Bieluk, op. cit., komentarz do art. 49.

²¹ *Sukcesja firmy – jak ułatwić następcom kontynuowanie działalności*, <http://isap.sejm.gov.pl/> [pobrano dn.: 3.09.19].

²² Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa, tekst jedn. Dz.U. z 2019, poz. 900 ze zm. (dalej: OP).

w okresie od chwili śmierci przedsiębiorcy do dnia ustanowienia zarządu sukcesyjnego albo wygaśnięcia uprawnienia do powołania zarządcy sukcesyjnego, a także w okresie od dnia, w którym zarządca sukcesyjny przestał pełnić tę funkcję, do dnia powołania kolejnego zarządcy sukcesyjnego albo wygaśnięcia zarządu sukcesyjnego, te prawa i obowiązki przedsiębiorstwa w spadku wykonują podmioty wskazane w art. 14 ustawy o zarządzie sukcesyjnym (m.in. spadkobierca testamentowy lub ustawowy zmarłego przedsiębiorcy).

Niezwykle istotnym zagadnieniem jest odpowiedź na pytanie: kto ponosi odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe przedsiębiorstwa w spadku? Zgodnie z art. 97a OP są to: zapisobierca windykacyjny kontynuujący prowadzenie tego przedsiębiorstwa, spadkobiercy zmarłego przedsiębiorcy, jeżeli nie został uczyniony zapis windykacyjny obejmujący przedsiębiorstwo w spadku oraz małżonek zmarłego przedsiębiorcy, któremu przysługuje udział w przedsiębiorstwie w spadku. Osoby, które uczestniczyły w powołaniu zarządcy sukcesyjnego, a następnie odrzuciły spadek, również ponoszą odpowiedzialność podatkową, jednak jest ona ograniczona – podmioty te nie odpowiadają za zobowiązania podatkowe przedsiębiorstwa w spadku powstałe po dniu, w którym ten spadek odrzuciły. Odpowiedzialność ponoszą również osoby, które uczestniczyły w powołaniu zarządcy sukcesyjnego, lecz okazało się, że nie są spadkobiercami, natomiast nie odpowiadają one za zobowiązania podatkowe przedsiębiorstwa w spadku powstałe po dniu, w którym uprawomocniło się postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku, zarejestrowano akt poświadczenia dziedziczenia albo wydano europejskie poświadczenie spadkowe.

Nowy przepis art. 117d OP, który w sposób szczegółowy określa odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe przedsiębiorstwa w spadku podmiotu, który niekoniecznie jest spadkobiercą zmarłego przedsiębiorcy, a mianowicie, zarządcy sukcesyjnego. Odpowiada on całym swoim majątkiem, solidarnie z podatnikiem oraz spadkobiercami lub zapisobiercą windykacyjnym lub małżonkiem posiadającym udział w przedsiębiorstwie w spadku za zaległości podatkowe związane z działalnością przedsiębiorstwa. Zakres odpowiedzialności zarządcy sukcesyjnego jest ograniczony np. do zaległości podatkowych z tytułu zobowiązań, których termin płatności upływał w czasie pełnienia przez niego tej funkcji. Egzekucja z majątku zarządcy może być prowadzona wyłącznie w sytuacji, gdy egzekucja z majątku przedsiębiorstwa w spadku oraz spadkobierców i zapisobierców lub małżonka zmarłego przedsiębiorcy będzie się bezskuteczna. Jak wskazuje się w literaturze, tak ukształtowana odpowiedzialność subsydiarna z pewnością będzie wpływać na podjęcie decyzji co do zgody na zostanie zarządcą sukcesyjnym, ponieważ jej wystąpienie nie ma charakteru incydentalnego i nie jest wykluczone²³.

Oprócz wyżej wymienionych podmiotów, na mocy przepisu art. 117d § 4 OP, odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe przedsiębiorstwa w spadku po-

²³ J. Bieluk, op. cit., komentarz do art. 78.

nosi także zarządca faktyczny. Zgodnie z definicją legalną jest to osoba, która faktycznie zajmuje się sprawami gospodarczymi, w szczególności finansowymi przedsiębiorstwa w spadku i odpowiada za zaległości podatkowe z tytułu zobowiązań, które powstały od otwarcia spadku do dnia ustanowienia zarządu sukcesyjnego lub wygaśnięcia uprawnienia do powołania zarządcy sukcesyjnego i od dnia, w którym zarządca sukcesyjny przestał pełnić swoją funkcję, do dnia powołania kolejnego zarządcy sukcesyjnego albo wygaśnięcia zarządu sukcesyjnego. Odpowiedzialność zarządcy faktycznego ma charakter subsydiarny, odpowiada on całym swoim majątkiem za czynności skutkujące powstaniem zobowiązania podatkowego.

3.2. Najistotniejsze zmiany w podatku dochodowym od osób fizycznych

W wyniku wprowadzenia ustawy o zarządzie sukcesyjnym zmianie uległa również Ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych z dnia 26 lipca 1991 r.²⁴ Na skutek nowelizacji przedsiębiorstwo w spadku stało się podatnikiem tego podatku. Zgodnie z art. 1a ust. 2 ustawy PIT przedsiębiorstwo w spadku, stanowiące jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, jest podatnikiem z tytułu dochodów osiąganych w okresie od otwarcia spadku do dnia wygaśnięcia zarządu sukcesyjnego albo uprawnienia do powołania zarządcy sukcesyjnego, jeżeli zarząd sukcesyjny nie został ustanowiony i dokonano odpowiedniego zgłoszenia. Z powyższego wynika, iż przedsiębiorstwo w spadku stanie się podatnikiem podatku dochodowego od osób fizycznych, jeżeli zarząd sukcesyjny nie zostanie ustanowiony i nie zostanie dokonane odpowiednie zgłoszenie²⁵. Zgodnie z uzasadnieniem projektu ustawy o zarządzie sukcesyjnym „działalność przedsiębiorstwa w spadku zostanie uznana za pozarolniczą działalność gospodarczą i tym samym będzie stanowiła odrębne źródło przychodu zgodnie z ustawą o podatku dochodowym od osób fizycznych”²⁶.

Należy zwrócić uwagę, iż odmiennie została uregulowana sytuacja w odniesieniu do spółki cywilnej. W przypadku, gdy jej wspólnik umiera (mowa tu o osobie fizycznej) i jeśli ustanowiono zarząd sukcesyjny, wówczas podatnikiem z tytułu udziału w tej spółce w okresie od otwarcia spadku do dnia wygaśnięcia zarządu sukcesyjnego jest przedsiębiorstwo w spadku, które na potrzeby ustawy traktowane jest jak wspólnik spółki cywilnej.

Analizując zmiany w ustawie o PIT spowodowane wprowadzeniem ustawy o zarządzie sukcesyjnym trzeba wyraźnie podkreślić, że ustawodawca wprost wyartykułował, iż powstanie przedsiębiorstwa w spadku nie jest traktowane jako rozpoczęcie działalności gospodarczej, co rodzi relewantne skutki podatkowe, między innymi przedsiębiorstwo w spadku nie może korzystać z ustawowych ulg

²⁴ Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, tekst jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 1387 z zm. (dalej: ustawa PIT).

²⁵ J. Bieluk, op. cit., *komentarz do art. 68*.

²⁶ Uzasadnienie, s. 119.

przewidzianych dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą. Kolejnym przejawem przyjętej przez ustawodawcę zasady kontynuacji działalności jest sposób określenia, czy przedsiębiorstwo w spadku jest małym podatnikiem, ponieważ w tej sytuacji sumujemy przychody zmarłego przedsiębiorcy oraz przedsiębiorstwa w spadku²⁷.

Prawodawca zdecydował się również na uregulowanie kwestii dotyczących amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych. Przedsiębiorstwo w spadku jest uprawnione kontynuować amortyzację dokonywaną uprzednio przez zmarłego przedsiębiorcę, a więc „przedsiębiorstwo w spadku powinno uwzględnić wysokość dokonanych już odpisów amortyzacyjnych i kontynuować przyjętą już metodę amortyzacji”²⁸.

Przepisy zawarte w ustawie o PIT dotyczące ograniczonego oraz nieograniczonego obowiązku podatkowego mają odpowiednie zastosowanie do przedsiębiorstwa w spadku, jeżeli zmarły przedsiębiorca na dzień otwarcia spadku podlegał odpowiednio ograniczonemu lub nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu. Oznacza to, że jeśli zmarły przedsiębiorca na dzień otwarcia spadku podlegał ograniczonemu obowiązkowi podatkowemu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, to wówczas przedsiębiorstwo w spadku również będzie podlegać obowiązkowi podatkowemu tylko od dochodów osiąganych w Polsce. Analogiczna sytuacja występuje w przypadku nieograniczonego obowiązku podatkowego. Przedsiębiorstwo w spadku kontynuuje rozliczanie na dotychczasowych zasadach.

W świetle art. 7a ust. 5 ustawy o PIT, pomimo kontynuacji działalności, na przedsiębiorstwie w spadku, nałożony został obowiązek sporządzenia wykazu składników wchodzących do majątku przedsiębiorstwa na dzień otwarcia spadku. Wykaz został szczegółowo uregulowany w art. 7a ust. 5 ustawy o PIT, który wskazuje jego obligatoryjne elementy.

3.3. Najistotniejsze zmiany w podatku od towarów i usług

Nowelizacji została poddana również Ustawa o podatku od towarów i usług z dnia 11 marca 2004 r.²⁹ Analogicznie jak w przypadku podatku dochodowego od osób fizycznych przyjęto, że przedsiębiorstwo w spadku, jako jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, jest podatnikiem podatku VAT w okresie od otwarcia spadku do dnia wygaśnięcia zarządu sukcesyjnego albo wygaśnięcia uprawnienia do powołania zarządcy sukcesyjnego, jeżeli zarządca sukcesyjny nie został powołany i osoba uprawniona do dokonywania czynności zachowawczych, o której mowa w art. 14 ustawy o zarządzie sukcesyjnym, dokonała odpowiedniego zgłoszenia.

²⁷ J. Bieluk, op. cit., *komentarz do art. 68*.

²⁸ A. Mariański, op. cit.

²⁹ Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, tekst jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 2174 ze zm. (dalej: ustawa o VAT).

W myśl uzasadnienia projektu ustawy o zarządzie sukcesyjnym: „przedsiębiorstwo w spadku będzie podatnikiem w okresie od chwili śmierci przedsiębiorcy do dnia wygaśnięcia zarządu sukcesyjnego przede wszystkim wówczas, gdy zostanie ustanowiony zarząd sukcesyjny. Uznanie przedsiębiorstwa w spadku za podatnika VAT, mimo nieustanowienia zarządu sukcesyjnego, nastąpi wówczas, gdy osoba, o której mowa w art. 14 ustawy o zarządzie sukcesyjnym, wyrazi wolę kontynuowania prowadzenia przedsiębiorstwa przez dokonanie zgłoszenia [...]”³⁰.

Jak podnosi się w literaturze „rozliczenia podatkowe w podatku od towarów i usług stanowiły ogromny problem dla spadkobierców. Brak kontynuacji rozliczeń podatkowych, brak ciągłości, m.in. w zakresie podatku VAT, znakomicie utrudniał spadkobiercom przejęcie działalności gospodarczej spadkodawcy. W założeniach, zmiany w podatku VAT mają umożliwić płynne wejście zarządcy sukcesyjnego w prawa i obowiązki podatnika”³¹. Polski ustawodawca, w odpowiedzi na zaistniałe w systemie prawnym problemy, zdecydował się na wprowadzenie bardzo istotnej zmiany, a mianowicie pełnej kontynuacji w zakresie rozliczeń podatkowych w kwestii podatku VAT³².

Zauważyć należy, że na gruncie art. 15 ust. 1b ustawy o VAT, przedsiębiorstwo w spadku uznaje się za podatnika kontynuującego prowadzenie działalności gospodarczej zmarłego podatnika, a nie podmiot rozpoczynający działalność.

Analizując znowelizowaną ustawę o VAT, wymaga podkreślenia doniosłość, jaką niesie za sobą chwila ustanowienia zarządcy sukcesyjnego. W tym aspekcie należy rozróżnić dwie sytuacje. W pierwszym przypadku nie dochodzi do wykreślenia przedsiębiorcy z rejestru VAT i następuje to wówczas, gdy zarząd sukcesyjny zostanie ustanowiony z chwilą śmierci przedsiębiorstwa, w myśl art. 9 ustawy o zarządzie sukcesyjnym, a przedsiębiorca w ustawowym terminie zawiadomi właściwego naczelnika urzędu skarbowego, o fakcie powołania zarządcy oraz o dokonaniu wpisu w tym zakresie do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. W drugim przypadku natomiast nastąpi wykreślenie podatnika z rejestru VAT po jego śmierci, jeżeli nie zostanie ustanowiony zarząd sukcesyjny za życia przedsiębiorcy. Ustawodawca przewidział jednak możliwość przywrócenia do rejestru VAT przedsiębiorstwa w spadku, co jest możliwe po spełnieniu wymagań ustawowych, to jest poinformowania o ustanowieniu zarządu sukcesyjnego po śmierci przedsiębiorcy oraz niezwłoczne złożenie zaległych deklaracji za okres poprzedzający³³. Zgodnie z art. 96 ust. 7b ustawy VAT Naczelnik urzędu skarbowego ostatecznie wykreśla przedsiębiorcę z rejestru VAT z urzędu, gdy dojdzie do zaprzestania przez osobę, która dokonała zgłoszenia o kontynuowaniu prowadzenia przedsiębiorstwa w spadku, prowadze-

³⁰ Uzasadnienie, s. 129.

³¹ J. Bieluk, op. cit., *komentarz do art. 95*.

³² A. Mariański, op. cit.

³³ Ibidem.

nia przedsiębiorstwa w spadku pod firmą zmarłego przedsiębiorcy albo wygaśnięcia uprawnienia do powołania zarządcy sukcesyjnego – w przypadku gdy zarząd sukcesyjny nie został ustanowiony i dokonano zgłoszenia o kontynuowaniu prowadzenia działalności przedsiębiorstwa w spadku oraz w przypadku zaprzestania pełnienia funkcji przez zarządcę sukcesyjnego albo wygaśnięcia zarządu sukcesyjnego.

Konsekwencją uregulowania stanowiącego, iż przedsiębiorstwo w spadku uznaje się za podatnika kontynuującego prowadzenie działalności gospodarczej zmarłego podatnika VAT, będzie uprawnienie zarządcy sukcesyjnego w zakresie rozliczeń dokonywanych przez zmarłego przedsiębiorcę do złożenia deklaracji VAT za zmarłego podatnika VAT oraz korektę deklaracji VAT³⁴. Zgodnie z uzasadnieniem projektu „przyjęta zasada [pełnej kontynuacji] wpisuje się także w przyjętą na gruncie Ordynacji podatkowej konstrukcję, zgodnie z którą do czasu wygaśnięcia zarządu sukcesyjnego przewidziane w przepisach prawa podatkowego majątkowe i niemajątkowe prawa i obowiązki spadkodawcy związane z prowadzoną działalnością gospodarczą (które przypadają spadkobiercom) są wykonywane przez zarządcę sukcesyjnego”³⁵.

3.4. Najistotniejsze zmiany w innych wybranych podatkach

Ustawa o zarządzie sukcesyjnym, jak już wcześniej zauważono, wprowadziła także zmiany w innych podatkach niż wyżej opisane.

W pierwszym rzędzie należy wskazać nowelizację Ustawy o podatku od spadków i darowizn z dnia 28 lipca 1983 r.³⁶, której celem było zachęcenie spadkobierców do przejmowania i prowadzenia przedsiębiorstw po zmarłych przedsiębiorcach poprzez wyeliminowanie obciążeń podatkowych³⁷. W poprzednio obowiązującym stanie prawnym zwolnione z podatku od spadków i darowizn było nabycie w drodze spadku własności rzeczy i praw majątkowych jedynie przez podmioty wskazane w ustawie o PSD, między innymi byli to małżonek, zstępni, wstępni czy rodzeństwo. Oprócz powyższego warunku podmiotowego, do uzyskania zwolnienia było konieczne zgłoszenie nabycia właściwemu Naczelnikowi urzędu skarbowego w ustawowo określonym terminie lub w przypadku środków pieniężnych udokumentowanie ich otrzymania dowodem przekazania na rachunek³⁸. W wyniku uchwalonej nowelizacji wprowadzono art. 4b ustawy o PSD, z którego wywodzi się podstawa prawna zwolnienia od tego podatku nabycia w drodze dziedziczenia lub zapisu windykacyjnego własności przedsiębiorstwa osoby fizycznej lub udziału w nim. Skorzystanie ze zwolnienia jest możliwe

³⁴ J. Bieluk, op. cit., *komentarz do art. 95*.

³⁵ Uzasadnienie, s. 129-130.

³⁶ Ustawa z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn, tekst. jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 644 ze zm. (dalej: ustawa o PSD).

³⁷ Uzasadnienie, s. 144.

³⁸ J. Bieluk, op. cit., *komentarz do art. 66*.

po spełnieniu przez nabywcę przedsiębiorstwa przesłanek, tj. dokonanie zgłoszenia nabycia przedsiębiorstwa Naczelnikowi urzędu skarbowego w terminie 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia sądu stwierdzającego nabycie spadku, zarejestrowania aktu poświadczenia dziedziczenia lub wydania europejskiego poświadczenia spadkowego oraz prowadzenie tego przedsiębiorstwa przez okres co najmniej 2 lat od dnia jego nabycia. Ustawodawca uregulował również możliwość skorzystania ze zwolnienia z podatku od spadków i darowizn w przypadku przekształcenia przedsiębiorstwa, a mianowicie w sytuacji wniesienia przedsiębiorstwa jako aport do spółki. Druga z przesłanek warunkujących możliwość skorzystania ze zwolnienia będzie uważana za spełnioną, gdy przedsiębiorstwo zostało w całości wniesione jako wkład do spółki, a objęte w zamian udziały lub akcje nie zostaną zbyte przed upływem 2 lat od dnia nabycia własności przedsiębiorstwa lub udziału w nim.

Kolejną ważną kwestią są zmiany na gruncie podatku dochodowego od osób prawnych. Ustawodawca w art. 1 ust. 2 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych z dnia 15 lutego 1992 r.³⁹ wyraźnie wyłączył przedsiębiorstwo w spadku spod działania ustawy CIT, pomimo, iż ze względu na swoją organizację prawną powinno być nią objęte. Ustawa CIT nie znajduje również zastosowania do wypłat z tytułu prawa do udziału w zyskach przedsiębiorstwa w spadku wypłacanych właścicielom przedsiębiorstwa w spadku⁴⁰.

Podsumowanie

W świetle przedstawionych powyżej analiz należy skonstatować, iż działania podjęte przez ustawodawcę poprzez wprowadzenie ustawy o zarządzie sukcesyjnym należy ocenić z całą pewnością pozytywnie, lecz pewne wątpliwości nasuwają się przy odpowiedzi na pytanie, czy powzięte kroki są wystarczające.

Wprowadzonej regulacji nie można odmówić szeregu zalet. Sam fakt podjęcia dyskusji w zakresie usprawnienia sukcesji przedsiębiorstwa, zauważenia problemu przez prawodawcę oraz podjęcia kroków prowadzących do rozwiązania problemu zasługuje na aprobatę. Zmiany mają charakter kompleksowy, a wprowadzone środki prawne opisane w niniejszym artykule z pewnością ułatwiają przedsiębiorcom przejęcie biznesu po zmarłym przedsiębiorcy. Na aprobatę zasługują rozwiązania zapewniające ciągłość rozliczeń podatkowych oraz ułatwiające prowadzenie działalności gospodarczej (np. kwestie koncesji oraz licencji czy numeru NIP) i uregulowanie sytuacji podmiotów ponoszących odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe przedsiębiorstwa w spadku.

³⁹ Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, tekst jedn. Dz. U. z 2019 r. poz. 865 ze zm. (dalej: ustawa o CIT).

⁴⁰ J. Bieluk, op. cit., *komentarz do art. 69*.

Można jednak dostrzec pewne luki w regulacji m.in. w zakresie sytuacji, gdy zarząd sukcesyjny wygasa. Co następuje po wygaśnięciu zarządu sukcesyjnego? Czy dochodzi do dalszej sukcesji praw oraz obowiązków przez spadkobierców? Jest to bardzo doniosłe pytanie zwłaszcza ze względów podatkowych. Należy zauważyć, iż ustawa o zarządzie sukcesyjnym odnosi się jedynie do sukcesji jednoosobowych działalności gospodarczych, a więc pozostałe przypadki przejmowania praw i obowiązków przez następców prawnych są bardzo liczne, np. w stosunku do spółek osobowych, a ustawodawca jeszcze nie podjął kroków w celu ich kompleksowego uregulowania⁴¹.

Bibliografia

Literatura

- Bieluk J., *Ustawa o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej. Komentarz*, Legalis/el. 2019.
- Blajer P., *Wykonywanie zarządu sukcesyjnego – pytania i odpowiedzi*, LEX/el. 2018.
- Chlipała M., *Następstwo w prawie administracyjnym ustrojowym*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2015, nr 10.
- Gniewek E., Machnikowski P., *Kodeks Cywilny. Komentarz*, Legalis/el. 2017.
- Łaszczyca G., Matan A., *Następstwo w prawie administracyjnym [w:] Koncepcja systemu prawa administracyjnego. Zjazd Katedr Prawa i Postępowania Administracyjnego. Zakopane 24-27 września 2006 r.*, (red.) J. Zimmermann, Warszawa-Kraków, 2007.
- Mariański A., *Zarząd sukcesyjny – wątpliwości w podatkach*, LEX/el. 2018.
- Matan A., *Następstwo prawne (sukcesja) z mocy prawa w materialnym prawie administracyjnym*, CASUS 2008, nr 50.
- Szczygłowska E., *Sukcesja uprawnień i obowiązków administracyjnych*, LEX/el. 2009.

Akty prawne

- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny, tekst jedn. Dz.U. z 2019, poz. 1145.
- Ustawa z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn, tekst. jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 644 ze zm.
- Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, tekst jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 1387 ze zm.

⁴¹ Zob. A. Matan, op. cit., s. 20-21.

Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, tekst jedn. Dz. U. z 2019 r. poz. 865 ze zm.

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa, tekst jedn. Dz.U. z 2019, poz. 900 ze zm.

Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, tekst jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 2174 ze zm.

Ustawa z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej, Dz.U. z 2018.1629 ze zm.

Inne

Sukcesja firmy – jak ułatwić następcom kontynuowanie działalności, www.biznes.gov.pl [pobrano dn.: 3.09.2019].

Uzasadnienie projektu ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej, <http://isap.sejm.gov.pl/> [pobrano dn.: 16.08.2019].

Succession management – changes in business law in terms of regulated business activity and tax law

Summary

This article describes the most important changes in business law, in particular in terms of regulated activity and tax law, introduced as a result of the enter into effect of the *ustawa z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej*, which is the act created for the regulation of succession management of a natural person enterprise. An attempt was made to assess the effectiveness of the changes introduced by the aforementioned regulation. The problem of an efficient takeover of an enterprise after the death of an entrepreneur by its legal successors exists both on the basis of public and private law, and the act in question is the legislator's response to these issues in the field of sole proprietorship. The article presents the relevant regulations of the act on succession management in this area, as well as other legal acts that have been amended as a result of the introduction of this regulation to the Polish legal order.

Keywords: succession management, business law, tax law, regulated activity, tax code, income tax, value added tax (VAT), inheritance and gift tax.